

A Fővárosi Ítéletábrla a dr. Szikszai Edina ügyvéd (**felperesi képviselő címe**) által képviselt felperes neve (**felperes címe**) felperesnek a Némethy Ügyvédi Iroda (**alperesi képviselő címe**; ügyintéző: dr. Béres B. István ügyvéd) által képviselt I.rendű alperes neve (**I. r. alperes címe**) I. rendű alperes, valamint II.rendű alperes neve (**II. r. alperes címe**) II. rendű alperes, III.rendű alperes neve (**III. rendű alperes címe**) III. rendű alperes és IV.rendű alperes neve (**IV. rendű alperes címe**) IV. rendű alperes ellen tisztességtelen szerződési kikötés érvénytelenségének megállapítása iránt indított perében a Budapest Környéki Törvényszék 2019. október 15-én kelt 8.G.40.233/2019/5. számú ítélete ellen a felperes részéről benyújtott fellebbezés folytán - tárgyaláson kívül - meghozta a következő

ítéletet:

A Fővárosi Ítéletábrla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az I. rendű alperesnek 10.000 forint + áfa összegű másodfokú perköltséget.

A felperes által meg nem fizetett 48.000 (negyvennyolcezer) forint fellebbezési illetéket az állam viseli.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

Indokolás

- [1] Az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás szerint a felperes, mint adós, a II. rendű alperes, mint adóstárs és az I. rendű alperes, mint hitelező között 2007. július 11. napján CHF alapú szabad felhasználású kölcsönszerződés (továbbiakban: kölcsönszerződés) jött létre. A kölcsönszerződés alapján a hitelező 46.907,- CHF kölcsönt nyújtott az adósok részére.
- A kölcsönszerződés I.4. pontja szerint a felek kijelentik, és kötelezik magukat arra, hogy bármely elszámolási vita, illetve banki igény kielégítés esetére, vagy a jelen okirat szerinti kölcsönből mindenkor fennálló kölcsön és egyéb tartozás mértékére, a folyósítás tényleges időpontja, a teljesítési kötelezettség lejáratának megállapítása, valamint bármely egyéb a közvetlen bírósági végrehajtás céljából szükséges tény, adat megállapítása tekintetében az Adós Banknál vezetett számlái, és a Bank nyilvántartásai, könyvei alapján készült közjegyzői okiratba foglalt ténytanúsítványt fogadják el, mint közhiteles, aggálytalan tartalmú bizonyítékot. Ennek megfelelően a kölcsön és járuléka nem, vagy nem szerződés szerinti megfizetése esetén a végrehajtás alapjául szolgáló, mindenkor fennálló kölcsön-, és járuléktartozást, továbbá a fent hivatkozott tényeket jelen okirat mellett, az Adós Banknál vezetett számláiról, illetve a Bank nyilvántartásai, könyvei alapján készült közjegyzői okiratba foglalt ténytanúsítvány tanúsítja, amelynek elfogadására a Felek jelen okirat aláírásával kötelezettséget vállalnak. Felek/Adós felkéri(k) a jelen okiratot szerkesztő közjegyzőt, vagy egyébként illetékességgel bíró közjegyzőt, hogy a fenti kölcsönből fennálló kölcsön és járuléka, továbbá egyéb tartozása mértékét, továbbá a fent hivatkozott tényeket, adatokat esetleges végrehajtási eljárás kezdeményezése esetén, a Bank felkérésére az Adósok banknál

vezetett számlái, a Bank nyilvántartásai, könyvei alapján és nyilvántartásokba való betekintéssel közjegyzői tanúsítványba foglaltan tanúsítsa, e tekintetben a bankitok megtartásának kötelezettsége alól a felmentést megadják.

- [2] A III. rendű alperes és a IV. rendű alperes, mint zálogkötelezettek, a felperes és a II. rendű alperes, mint a jelzáloggal biztosított kölcsönszerződés adósai és az I. rendű alperes, mint zálogjogosult között 2007. július 11. napján jelzálogszerződés jött létre.
A jelzálogszerződés 1. pontjában rögzítették a felek, hogy a jogosult és adósok között 2007. július 11. napján létrejött kölcsönszerződés alapján 46.907,- svájci frank tőke és járulékait az adós 2027. augusztus 15-i végső esedékességi (lejárat) mellett tartozik megfizetni a jogosult részére. A jelzálogszerződés 2. pontja szerint az 1. pontban rögzített tartozás biztosítására 46.907,- svájci frank tőkeösszeg és az előző pontban írt járulékaire a kötelezettek a felek megállapodása alapján jelzálogjogot engedtek a jogosult részére a **település** hrsz. alatti III. rendű és IV. rendű alperes kizárólagos tulajdonában álló ingatlanra a fenti követelés erejéig.
- [3] A peres felek a közöttük 2007. július 11. napján létrejött kölcsönszerződést és jelzálogszerződést közjegyzői okiratba foglaltatták (közjegyzői ügyszám:). A közjegyzőhelyettes a közjegyzői okirat elkészítésekor tájékoztatta a feleket a bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény 21. § (1)-(3) bekezdésében foglaltakról.
- [4] A felperes keresetében a peres felek közötti kölcsönszerződés I.4. pontjának tisztességtelenség megállapítását kérte a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (továbbiakban: Ptk.) 209/A. § (2) bekezdése, továbbá a fogyasztóval kötött szerződésben tisztességtelenségnek minősülő feltételekről szóló 18/1999. (II. 05.) Korm. rendelet (továbbiakban: Korm. rendelet) 1. § (1) bekezdés a), b) és j) pontja alapján. Hivatkozott a fogyasztóval kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen szerződési feltételekről szóló, 1993. április 5-i 93/13/EGK tanácsi irányelv (továbbiakban: Irányelv) 6. cikk (1) bekezdésében foglaltakra is. A II. rendű, a III. rendű és a IV. rendű alperest a keresetben foglaltak türéseire kérte kötelezni. Álláspontja szerint az általa támadott szerződéses rendelkezés érvénytelensége esetén jogkövetkezmények levonását nem lehet kérnie.
Előadta, az általa támadott szerződéses rendelkezés megfordítja a bizonyítási terhet, ha a szerződéskötést követően esetleg nem ért egyet az adós a bank nyilvántartásával, az abban foglaltakkal. Ekkor az adósnak kell bizonyítania, hogy nem annyi a tartozása, mint amit a bank kér. Ez az esetlegesen induló végrehajtási eljárás során bír jelentőséggel, mivel a felperesnek kell bizonyítania, hogy nem annyi a tartozása, mint amit a bank állít. A támadott kikötésekben alávetette magát az I. rendű alperes által vezetett könyvekben és nyilvántartásokban foglalt adatoknak. A fogyasztó ezzel az alávetéssel lemondott arról a lehetőségéről, hogy a felek közötti vita esetén kétségbe vonja az I. rendű alperes által meghatározott tartozás összegét. Az I. rendű alperes jogosult a perbeli kikötés, valamint a saját nyilvántartásai révén meghatározni a követelése összegét és azt közjegyző előtt közokiratba foglaltani. Ezt az okiratot, amely tartalmazza az I. rendű alperes által kiszámolt követelés pontos összegét is, a szerződés megkötésekor hatályos a bírósági végrehajtási eljárásról szóló 1994. évi LIII. törvény (továbbiakban: Vht.) 21. § (1) bekezdése alapján végrehajtási záradékkal lehet ellátni az I. rendű alperes kérelmére. Ez azzal a következménnyel jár, hogy a felperesi fogyasztó az ily módon ellene indított végrehajtási eljárást megszüntetni, illetve korlátozni csak akkor tudja, ha az I. rendű alperessel szemben indított perben a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (továbbiakban: Pp.) 164. § (1) bekezdése alapján bizonyítja a Pp. 369. § b) pontjában foglaltakat, azaz azt, hogy az I. rendű alperes követelése részben, vagy egészben megszűnt. Az I. rendű alperest terheli a követelés pontos összegének bizonyítása a felperes ellen a tartozása megfizetése iránt indított perben. A perbeli kikötés azonban lehetőséget biztosít az I. rendű alperesnek arra, hogy a bizonyítási terhet a fentiekben ismertetett módon a felperes terhére

megfordítsa, ezért a perbeli kikötés a Korm. rendelet 1. § (1) bekezdés j) pontjába ütközik, az tisztességtelen. Egy esetlegesen induló végrehajtási eljárásban a közjegyző által kiállított ténytanúsítvány alapja a közjegyzői okiratba foglalt felperesi kötelezettségvállalás, és ezen kötelezettségvállalás lényegében egy biankó tartozás elismerés, hiszen az az I. rendű alperes által a saját nyilvántartása alapján meghatározott követelésének a megfizetésére szól. Jogszerű tartozás elismerésről pedig csak akkor beszélünk, ha van tartozás, azonban annak megtételekor a felperesi fogyasztó még nem is kapott semmit az alperestől.

Hivatkozott arra, hogy a perben támadott szerződési kikötés a jóhiszeműség és a tisztesség követelményének megsértésével jelentős egyenlőtlenséget idéz elő a fogyasztó hátrányára. A perbeli kikötés az I. rendű alperes részére tisztességtelen és semmivel nem ellentételezett egyoldalú előnyt biztosít. A feltétel a bank önkényes értelmezésére ad lehetőséget. A perbeli kikötés kizárólag az I. rendű alperes nyilvántartását tekinti hitelesnek a felperes tartozásának meghatározásakor, így feljogosítja az I. rendű alperest arra, hogy kizárólag a saját maga nyilvántartásai alapján állapítsa meg, hogy a felperes teljesítését szerződésszerűnek fogadja el. Az I. rendű alperes kizárta a perbeli kikötéssel a felperest abból az egyeztetési folyamatból, amelynek célja - felek közötti vita esetén - annak megállapítása, hogy a felperes szerződésszerűen teljesíti a kötelezettségeit. Mindezek alapján a perben támadott kikötés a Korm. rendelet 1. § (1) bekezdés b) pontjába ütközik.

- [5] Az I. rendű alperes érdemi ellenkérelmében a kereset elutasítását és felperes perköltségben marasztalását kérte. Előadta, a felperes keresetével valójában a közokiratba foglalt kölcsönszerződés végrehajtási záradékkal történő ellátásának intézményét támadja, amely nem tisztességtelen. A támadott rendelkezés az I. rendű alperesi pénzügyi intézetet nem jogosítja fel egyoldalúan a szerződés bármely feltételének értelmezésére (Korm. rendelet 1. § (1) bekezdés a) pontja), nem jogosítja fel annak megállapítására, hogy a fogyasztó felperes teljesítése szerződésszerű volt-e (Korm. rendelet 1. § (1) bekezdés b) pontja), valamint a bizonyítási terhet nem változtatja meg a fogyasztó hátrányára (Korm. rendelet 1. § (1) bekezdés j) pontja). A támadott rendelkezés a Vht. korábban hatályos 21. § (1) és (2) bekezdésével, illetőleg a jelenleg hatályos Vht. 23/C. § (1) és (2) bekezdésével, valamint a közjegyzőkről szóló 1991. évi XLI. törvény (továbbiakban: Közjegyzői tv.) 111-112. §-aiban foglalt szabályokkal, továbbá a Pp. 195. § (1) és (6) bekezdésében foglalt előírásokkal összhangban álló rendelkezést tartalmaz.

A Közjegyzői tv. 111. § (1) bekezdése alapján a közjegyzői ténytanúsítvány, mint ügyleti okirat hitelesen tanúsítja a jogügyletre vonatkozó akaratnyilvánítás tényét, a ténytanúsító okiratban a közjegyző a jogi jelentőségű tényeket közhitelesen tanúsítja, jegyzőkönyvi vagy záradéki formában. A fogyasztó a kölcsönszerződésnek a közjegyzői okiratba foglalásával a közjegyző előtt kötelezettséget vállalt a kölcsönszerződés teljesítésére, a kölcsön és járulékai visszafizetésére, és ezzel a bankot közvetlen bírósági végrehajtás megindítására jogosította fel. A kölcsönszerződést tartalmazó közjegyzői okirat, mint ügyleti okirat biztosítja a banknak azt a jogot, hogy ha az ügyfél nem teljesíti szerződéses kötelezettségeit, a bank felmondhatja a kölcsönszerződést és kérheti a kölcsönszerződést tartalmazó közjegyzői okirat végrehajtási záradékkal történő ellátását. Az ügyfél a közvetlen bírósági végrehajtás szabályairól a kölcsönszerződést tartalmazó közjegyzői okiratban részletes tájékoztatást kapott. A közjegyző végrehajtási záradékkal látja el a közjegyzői okiratot, ha tartalmazza a szolgáltatásra és ellenszolgáltatásra irányuló, vagy egyoldalú kötelezettségvállalást, a jogosult és kötelezett nevét, a kötelezettség tárgyát, mennyiségét (összegét) és jogcímét, valamint a teljesítés módját és határidejét. Ha a kötelezettség feltételnek, vagy időpontnak a bekövetkezésétől függ, a végrehajthatósághoz az is szükséges, hogy a feltétel, vagy időpont bekövetkezését közokirat tanúsítsa. Ezért van szükség a ténytanúsító okiratra (közjegyzői tanúsítványra), amely a Vht. 23/C. § (2) bekezdése alapján kizárólag a végrehajthatósághoz szükséges feltétel, vagy időpont bekövetkezését tanúsítja. Hitelezőként bármikor lehetősége van a banki felmondás tényéről és az általa nyilvántartott adatokról közjegyzőnél ténytanúsítvány kiállítását kezdeményezni. A

közjegyzői okiratba foglalt ténytanúsítvány a Közjegyzői tv. 112. § (2) bekezdése szerint közokirat, amelyhez a Pp. 195. § (1) bekezdésében meghatározott bizonyító erő fűződik, vagyis teljesen bizonyítja az okirattal tanúsított adatok és tények valóságát. A Pp. 195. § (6) és (7) bekezdése értelmében a közokiratot az ellenkező bizonyításig valódinak kell tekinteni, ugyanakkor ellenbizonyításnak a közokirattal szemben is helye van. A vitató felet terheli a bizonyítás, vagyis a bizonyítási teher a közjegyzői ténytanúsítvánnyal szemben az ügyfelet terheli, az nem fordul meg. A támadott kikötés semmilyen rendelkezést nem tartalmaz arra vonatkozóan, hogy a ténytanúsítványban foglaltakat az ügyfél utóbb ne vitathatná. A végrehajtási záradékkal ellátott okiraton alapuló követelést, amennyiben aaptalannak tartja az adós, széleskörű végrehajtás megszüntetési pert indíthat, amelyben minden vitás kérdést felvethet, így még a követelés jogalapját is vitathatja. A végrehajtás megindítását követően bonyolódhat le olyan jogvita, amelyre a végrehajtási lap alapjául szolgáló határozatban foglalt követelés esetén a végrehajtandó határozat meghozatalát megelőzően került sor. A Pp. 164. § (1) bekezdése alapján a végrehajtás megszüntetési (korlátozási) perben egyébként is az ügyfelet terhelne a banki nyilvántartással szemben annak bizonyítása, hogy az abban rögzítettekkel szemben más összegű teljesítéssel élt. Így valójában a vitatott kikötés nem fordítja meg a bizonyítási terhet, és nem tekinthető a bank részére biztosított olyan korlátlan felhatalmazásnak, amely az ügyfél által a továbbiakban nem kifogásolható módon tartalmazza a végrehajtandó tartozás összegét, így az nem ütközik a Korm. rendelet 1. § (1) bekezdés a) és j) pontjába sem.

Rendelkezik azokkal az erőforrásokkal (személyi állománnyal és infrastruktúrával), hogy a kölcsön folyósítására és törlesztésére vonatkozó adatokat megfelelően kezelni tudja. Az átlagos fogyasztótól nyilvánvalóan nem várható el, hogy a kölcsön törlesztésére vonatkozó adatokat folyamatosan naprakészen vezesse. Az ügyfél tartozásának nyilvántartása, számára nem csak jogosultság, hanem kötelezettség is. A bankszámlakivonatokat havonta, a kölcsönre vonatkozó adatokat évente rendszeresen megküldi az ügyfélnek, akinek lehetősége van arra, hogy azokat folyamatosan figyelemmel kísérje és amennyiben azokkal nem ért egyet, úgy kifogással, vagy panasszal élhet. A vitatott kikötés nem a szerződés rendelkezésének értelmezésére és nem az adós teljesítése szerződésszerűségének a megállapítására vonatkozik, így az nem ütközik a Korm. rendelet 1. § (1) bekezdés a) és b) pontjába sem.

[6] A II. rendű, a III. rendű és a IV. rendű alperes érdemi ellenkérelmet nem terjesztett elő.

[7] Az elsőfokú bíróság a 2019. október 15-én kelt 8.G.40.233/2019/5. számú ítéletével a felperes keresetét elutasította. Kötelezte a felperest az I. rendű alperesnek 55.880 forint perköltség megfizetésére. Megállapította, a 36.000 forint eljárási illetéket az állam viseli.

Rögzítette, valamely szerződés vagy szerződési feltétel érvénytelensége a szerződés megkötésének időpontjára visszavezetve vizsgálható, hiszen az érvénytelenség lényeges tartalmi eleme, hogy a szerződés, vagy annak egy része már megkötésekor olyan hibában szenvedett, hogy arra a későbbiekben jogot alapítani nem lehet (Szegedi Ítéltábla II.Pf.20.116/2016/4.). A felek közötti szerződés létrejöttkor, **2007. július 11.** napján hatályos Ptk. 209. § (1) bekezdése, 209/A. § (2) bekezdése és a 205/A. § (1) bekezdése felhívását követően rögzítette, a perben az nem volt vitás, hogy a peres felek között fogyasztói szerződés jött létre, és a támadott rendelkezés általános szerződési feltételnek minősül a Ptk. 205/A. § (1) bekezdése alapján.

A Korm. rendelet 1. § (1) bekezdés a) pontja a bankot (I. rendű alperes), a gazdálkodó szervezetet jogosítja bármely feltétel egyoldalú értelmezésére, amelyből az következik, hogy jelen perben a felperesi hivatkozás nem értelmezhető a szerződés I.4. pontjának támadott rendelkezése körében, mivel a támadott rendelkezés nem jogosítja fel kizárólagosan az alperest a szerződéses feltétel egyoldalú értelmezésére, így az nem ütközik a Korm. rendelet 1. § (1) bekezdés a) pontjába.

A támadott rendelkezés a Korm. rendelet 1. § (1) bekezdés b) pontjában megfogalmazott körbe sem tartozik. Az Irányelv 3. cikk (3) bekezdése szerint a melléklet tartalmazza azoknak a feltételeknek a jelzésszerű és nem teljes felsorolását, amelyek tisztességtelennek tekinthetők. A melléklet 1. m) pontja szerint azok a feltételek, amelyek tárgya vagy hatása az, hogy megadják a jogot az eladó vagy szolgáltató számára annak megállapítására, hogy az áruk vagy szolgáltatások megfelelnek-e a szerződésnek, illetve megadják azt a kizárólagos jogot, hogy a szerződés bármely feltételét az eladó vagy szolgáltató értelmezze a 3. cikk (3) bekezdésében említett feltétel, tehát tisztességtelennek tekinthető. A Korm. rendelet 3. § (2) bekezdése utal arra, hogy a rendelet az Irányelvvel összeegyeztethető szabályozást tartalmaz. A Korm. rendelet 1. § (1) bekezdés b) pontja a szolgáltató, a gazdálkodó szervezet saját teljesítésére vonatkozik, hiszen a hivatkozott EKG irányelv is erre utal [melléklet 1. m) pont], amelyből az következik, hogy jelen perben a felperesi hivatkozás nem értelmezhető, mivel a felperes által támadott rendelkezések - kölcsönszerződés I.4. pontja - nem a szolgáltató, tehát az I. rendű alperes szerződésszerű teljesítésével kapcsolatban tesz rendelkezést.

A támadott rendelkezések a Korm. rendelet 1. § (1) bekezdés j) pontjában megfogalmazott körbe sem tartoznak. A támadott rendelkezés alapján a bizonyítási teher fogyasztó hátrányára történő változtatása nem állapítható meg, így az nem ütközik a Korm. rendelet 1. § (1) bekezdés j) pontjába, nem minősül tisztességtelennek. A perbeli felperesi kereset eldöntése szempontjából döntő jelentőségű volt, hogy a felek között létrejött kölcsönszerződés I.4. pontja a Ptk. 242. §-a szerinti joghatályos tartozáselismerő nyilatkozatnak minősül-e. A tartozás elismerése esetén ugyanis a bizonyítási teher megfordul, és az adósnak kell bizonyítania, hogy az elismert tartozása nem áll fenn. A Legfelsőbb Bíróság EBH2000.309. sz. alatti határozata szerint a tartozáselismerés jogkövetkezményei akkor fűződhetnek a fél nyilatkozatához, ha a tartozáselismerés magyarázatot nem igénylő módon, kifejezetten és félreérthetetlenül történik.

Ennek az elvárásnak csak az olyan tartozáselismerő nyilatkozat felel meg, amelyet már fennálló, összegszerűen meghatározott követelés tekintetében tettek meg. A per tárgyát képező szerződéses rendelkezés (I.4. pontja) viszont ilyennek nem tekinthető - a perben támadott szerződés további rendelkezéseire figyelemmel sem -, e kikötés esetében nem érvényesülnek a tartozáselismerés joghatásai. Az adósok által a közjegyző előtt tett egyoldalú kötelezettségvállaló nyilatkozat egy közokirat, azonban az nem tartozáselismerő nyilatkozat, hanem ún. ügyleti okirat, amely a jogügyletre vonatkozó akaratnyilvánítás tényét közhitelesen tanúsítja (Közjegyzői tv. 111. § (1) bekezdés). A közjegyzői okirat a Közjegyzői tv. 112. §-a alapján végrehajtási záradékkal látható el, amennyiben annak feltételei fennállnak, és ily módon az I. rendű alperesi hitelező számára megnyílik a végrehajtás lehetősége anélkül, hogy a követelés megalapozottságát a bíróság előzetesen vizsgálta volna. A közjegyzői okirat záradékolásának lehetősége önmagában nem minősül tisztességtelennek, hiszen a fogyasztónak módjában áll a Pp. 369. § a) vagy b) pontja alapján végrehajtás megszüntetése, vagy korlátozás iránti pert indítania. Az a szerződéses rendelkezés, amely szerint a pénzügyi intézmény a saját nyilvántartásai alapulvételével jogosult a fogyasztói tartozások kimutatására, és a szerződő felek az e kimutatás alapján készült, közokiratba foglalt ténytanúsítványt tekintik irányadónak, nem minősül joghatályos tartozáselismerő nyilatkozatnak, ezért a bizonyítási terhet a fogyasztó számára hátrányosan nem változtatja meg és nem korlátozza a fogyasztó jogszabályon alapuló igényérvényesítési lehetőségét sem (EBH2018.G.1.). A bizonyítási teher átfordulása azt jelenti, hogy a fő- és az ellenbizonyítás iránya felcserélődik. Ez alapulhat vélelmeken (például 2014. évi XXXVIII. törvény 4. § (1) bekezdés), eljárásjogi rendelkezésen (például sajtó helyreigazítási per), vagy anyagi jogi szabályokon (például Ptk. 242. § (1)-(2) bekezdésben szabályozott tartozáselismerés). A bizonyítási teher átfordulását eredményezheti a felek megegyezése is a bizonyítás megosztásában. A szerződésük alapján a felek is megállapodhattak abban, hogy a bizonyítás meghatározott tények tekintetében kit terheljen. Az

ilyen megállapodás (szerződés) érvényességére, érvénytelenségi okokra a polgári jog szabályait kell alkalmazni, így vizsgálható a tisztességtelensége is (Fővárosi Ítéltábla 19.Pf.21.325/2016/5.).

A kölcsönszerződés I.4. pontjába foglalt, a szerződés részévé vált kikötés a Ptk. 207. § (2) bekezdésének a fogyasztói szerződés fogyasztó számára kedvezőbb értelmezési szabálya szerinti értelmezéssel sem tekinthető olyan rendelkezésnek, mely a bizonyítás terhet megváltoztatná, a bizonyítás irányát nem cseréli fel. A bizonyítási kötelezettség az alperest terheli, csupán az általa bizonyítandó tény a kölcsön folyósításának és törlesztésének időpontja, valamint a felperes fennálló tartozása tekintetében a bizonyítás módját határozza meg azzal, hogy irányadó és hiteles bizonyítási eszközként fogadja el az e célra szolgáló nyilvántartásait (üzleti könyveit) és nyilatkozatait. A polgári perrendtartásba foglalt szabad bizonyítás elvének megfelelően (Pp. 3. § (5) bekezdés) a nyilvántartásaival, üzleti könyveivel és nyilatkozataival bizonyító alperes ellenfelét a felperest ezen bizonyítási eszközzel szemben is megilleti a védekezés, az ellenbizonyítás joga. Bizonyíthatja az I. rendű alperes nyilvántartásával igazolni kívánt tények fenn nem állását, illetve valótlanságát. A támadott kikötés nem alkalmas arra, hogy az I. rendű alperes a fogyasztói szerződésen alapuló igényét a polgári perrendtartás bizonyítási kötelezettsége és bizonyítási teherre vonatkozó szabályai nélkül érvényesítse. A kölcsönszerződés I.4. pontja alapján a bank közvetlen végrehajtást nem kezdeményezhet. Ezen rendelkezés alapján, a Vht. 21. §-a szerint a bíróság végrehajtási záradékkal nem láthatja el a jelen - keresetlevél mellékletét képező - kölcsönszerződést, arra csak közjegyzői okirat esetén van lehetőség, amennyiben a Vht. 21. § (1) bekezdésében foglalt feltételek fennállnak. A fentiek figyelembevételével a kölcsönszerződés I.4. pontja alapján nem áll fenn annak az elvi lehetősége sem, hogy a feltétel a fogyasztót hátrányos helyzetbe hozza. A kölcsönszerződés I.4. pontja a jóhiszeműség és tisztesség követelményének a sérelmével egyoldalúan és indokolatlanul a fogyasztó hátrányára nem bontja meg a szerződésből fakadó jogosultságok és kötelezettségek egyensúlyát. A rendelkezés nem alkalmas a felek közötti egyenlőtlenség előidézésére, az I. rendű alperest a felperes rovására olyan előnyhöz nem juttatja, amely megkönnyíti a felperessel szembeni igényérvényesítés lehetőségét és egyidejűleg nem nehezíti meg a fogyasztó jogainak gyakorlását az I. rendű alperes könyveiben, nyilvántartásaiban szereplő tartozás összegének vitatása esetére. A támadott szerződéses rendelkezés így nem ütközik a Ptk. 209. § (1) bekezdésébe sem.

[8] Az ítélettel szemben a felperes fellebbezett. Az ítélet keresetében foglaltak szerinti megváltoztatását, valamint alperes első- és másodfokú perköltségben marasztalását kérte. Előadta, az ítélet megalapozatlan, helytelen jogértelmezésen alapul, az ügy érdemi elbírálásának alapjául szolgáló jogszabályok téves alkalmazása miatt a döntés alapjául szolgáló következtetések okszerűtlenek.

A Korm. rendelet 1. § (1) bekezdés j) pontja alapján kimentési lehetőség nélkül azonnal semmis az a feltétel mely a bizonyítási terhet megfordítja. A kölcsönszerződés I.4. pontja megfordítja a bizonyítási terhet, ha a szerződéskötést követően esetleg nem ért egyet az adós a bank nyilvántartásával, az abban foglaltakkal, így az semmis feltételnek minősül. Ekkor az adósnak kell bizonyítania, hogy nem annyi a tartozása, mint amit a bank állít, illetve ez esetben egy esetleges végrehajtás eljárásban kell bizonyítania, hogy nem annyi a tartozása, mint amit a bank állít. A támadott kikötésben alávetette magát az I. rendű alperes által vezetett könyvekben és nyilvántartásokban foglalt adatoknak. Ezzel az alávetéssel lemondott arról a lehetőségekről, hogy a felek közötti vita esetén kétségbe vonja az alperes által meghatározott tartozása összegét. Ez azt jelenti, hogy az alperes jogosult a perbeli kikötés, valamint a saját nyilvántartásai révén meghatározni a követelése összegét és azt esetlegesen közjegyző előtt közokiratba foglaltatni. Ezt a közokiratot - amely tartalmazza az alperes által kiszámolt követelés pontos összegét is - a szerződés megkötésekor hatályos Vht. 21. § (1) bekezdése alapján végrehajtási záradékkal lehet ellátni az I. rendű alperes kérelmére. Mindez pedig azzal a következménnyel jár, hogy az ily módon ellene indított végrehajtási eljárást megszüntetni, illetve korlátozni csak akkor tudja, ha az I. rendű

alperessel szemben indított perben a Pp. 164. § (1) bekezdése alapján bizonyítja a Pp. 369. § b) pontjában foglaltakat, azaz azt, hogy az I. rendű alperes követelése részben, vagy egészben megszűnt. Főszabályként az I. rendű alperest terheli a követelése pontos összegének bizonyítása a tartozása megfizetése iránt indított perben. A perbeli kikötés azonban lehetőséget biztosít az I. rendű alperesnek arra, hogy ezt a bizonyítási terhet - a fentiekben ismertetett módon - a terhére megfordítsa, ezért a perbeli kikötés a Korm. rendelet 1. § (1) bekezdésének j) pontjába ütközik.

A perbeli kikötés kizárólag az I. rendű alperes nyilvántartását tekintette hitelesnek tartozásának meghatározásakor, így feljogosította az I. rendű alperest arra, hogy kizárólag a saját maga nyilvántartásai alapján állapítsa meg, hogy teljesítését szerződésszerűnek fogadja-e el. Az I. rendű alperes kizárta a perbeli kikötéssel abból az egyeztetési folyamatból, amelynek célja - a felek között vita esetén - annak megállapítása, hogy szerződésszerűen teljesíti-e a kötelezettségeit, illetve, hogy megalapozott-e a banki igény, így a hivatkozott rendelkezés a Korm. rendelet 1. § (1) bekezdésének b) pontjába ütközik, tisztességtelennek minősül.

Mivel a végrehajtás alapja a ténytanúsítvány, annak kiállítására csak és kizárólag jogszerűen kerülhet sor, azonban a szerződés nyilvánvalóan tisztességtelen rendelkezései alapot adnak egy jogszerűtlenül induló végrehajtási eljárásra is, mivel tekintve, hogy az - esetlegesen kiállított - ténytanúsítvány alapja a közjegyzői okiratba foglalt kötelezettségvállalása, ezen kötelezettségvállalás lényegében egy bianco tartozáselismerés, hiszen az az I. rendű alperes által a saját nyilvántartása alapján meghatározott követelésének a megfizetésére szól. A tartozáselismerésben feltüntetett összegnek semmiféle értékelhető funkciója nincs, hiszen annak kifejezésekor még nem is kapott semmit az I. rendű alperestől, tehát tartozása sem keletkezhetett, így a megjelölt összeg vonatkozásában tett tartozáselismerési nyilatkozat lényegében egy nem létező tartozásra irányul. Jogszerű tartozáselismerést egy ténylegesen megkapott összeg vonatkozásában, annak tényleges megkapásakor tehetett volna.

Amennyiben a záradékkal ellátható okiratban foglalt követelés részben vagy egészben érvényesen nem jött létre, úgy közvetlenül annak alapján a végrehajtás nem rendelhető el, nem folytatható. Továbbá, amennyiben a záradékkal ellátható okirat létrejötté semmis szerződési rendelkezésekből fakad, így a közjegyzői okiratba tett ezen kötelezettségvállalásra igényalap a jogosulti oldalon nem keletkezhet, márpedig a végrehajtani kívánt követelést a záradékkal ellátható, joghatás kiváltására alkalmatlan okirat tartalmazza.

A támadott szerződési kikötés a jóhiszeműség és tisztesség követelménynek megsértésével jelentős egyenlőtlenséget idéz elő a fogyasztó hátrányára, ezért annak tisztességtelenségének és ezáltal tisztességtelenségből eredő semmisségének megállapítását kéri.

Hangsúlyozta, a felek akarata nem terjedhetett ki a lerovó kölcsönösszegre. E körben arra hivatkozott, a folyósítási értesítő, törlesztési terv, fizetési ütemezés, stb. még az 1/2016. PJE alapján sem vált és nem is válhat a közjegyzői okirat részévé, hiszen a közjegyzői okirat tényeket rögzít és jövőbeli eseményeket. Idézte a Közjegyzői tv. 111. § (1) bekezdésében, 112. § (1)-(2) bekezdésében, a 129. § (1) bekezdésében és a 136. § (1) bekezdés g) pontjában, valamint a Pp. 195. § (1) bekezdésében foglaltakat.

A szerződésben kikötött változó hiteldíjra (és futamidőre) tekintettel, valamint abban az esetben, ha a felek valamelyike a szerződést felmondja, a szerződés - annak ellenére, hogy az is közokiratba foglalt - önmagában nem elégséges ahhoz, hogy azt végrehajtási záradékkal lehessen ellátni: a követelés összegét és a teljesítés határidejét külön közokiratnak kell tanúsítania. Ennek érdekében rögzíti az I. rendű alperes által előre, egyoldalúan meghatározott szerződési feltétel az alperes jogát ahhoz, hogy a mindenkor fennálló követelés összegét közjegyzői tanúsítványba foglaltathassák. A szerződés aláírásával előre hozzájárult ahhoz, hogy az alperes bármely időpontban gyakorlatilag tetszőlegesen, ellenőrizhetetlen módon, egyoldalúan megállapítsák a tartozásának összegét, és arról, szintén a közreműködése nélkül, általa ekkor nem vitatható módon, a végrehajtás elrendeléséhez szükséges közokiratot készíttethessenek. Ezen nem változtat az I. rendű alperes által esetlegesen

hivatkozott azon körülmény, miszerint az általa vezetett nyilvántartások állami felügyelet alatt állnak: a szerződés nem határozza meg, pontosan milyen forrásokra támaszkodik az I. rendű alperes akkor, amikor a tartozás összegét meghatározza, azt a közokiratot kiállító közjegyző sem köteles ellenőrizni, a követelés mennyiségének közokirati megállapítása valójában csak a támadott szerződési kikötésben adott felhatalmazáson alapszik. Mindez pedig - a közokirat fentebb rögzített bizonyító ereje folytán - rá hárítja a bizonyítás terhét a tartozása összegét illetően. Közjegyzői tanúsítvány hiányában, fizetési kötelezettségének a szerződésből közvetlenül nem következő mértékét (az ügyleti kamat, kezelési költség mértékének változásából, a törlesztő részletek késedelmes teljesítése folytán késedelmi kamat felszámításából adódóan előállt terheket) az I. rendű alperesnek kellene bizonyítania, így viszont a végrehajtás elrendelését követően indítható - végrehajtás megszüntetési vagy korlátozási - perben kell bizonyítania azt, hogy nem vagy nem a követelt összeggel tartozik.

A szerződési feltétel a Vht. 23/C. § (2) bekezdése szerinti feltétel bekövetkezésének igazolása, és ezáltal a felmondás jogkövetkezményeinek beállta szempontjából is jelentős, mivel záradékolásnak akkor lehet helye, ha a kölcsönszerződés megszűnését közokirat bizonyítja. A felmondás akkor szünteti meg a szerződést, ha jogszerű, azaz a Ptk. 321. § (1) bekezdésében foglaltaknak megfelelően jogszabály vagy szerződés a felmondásra valóban feljogosítja a felet. A felmondás jogszerűsége adott esetben azt feltételezi, hogy az adósnak tartozása álljon fenn a hitelezővel szemben, mégpedig olyan összegben, amelyet a hitelező a felmondást megelőző tájékoztatásában vagy fizetési felszólításában az adóssal közöl. Amennyiben a fogyasztó előre elismeri, hogy a mindenkor fennálló tartozása a hitelező által a felmondás előtt vagy a felmondásban közölt összeggel azonos, akkor ezzel biztosítja a hitelező számára a felmondás jogszerűségének vitathatatlanságát és joghatásainak érvényesülését, végső soron az ez összegben esedékessé váló tartozás végrehajthatóságát. Ebből következően a szerződési feltétel a fogyasztót kétségkívül hátrányos helyzetbe hozza mind a bizonyítási teher, mind a felmondás jogszerűségének eredményes vitathatósága szempontjából.

A Ptk. 209. § (1) bekezdése szerinti tisztességtelenség vizsgálata során az EUB C-415/11. számú „Aziz” ítéletében kifejtettek irányadóak. A fentiekén túl eseti döntésre is hivatkozott (BDT2017.3629).

- [9] Az I. rendű alperes fellebbezési ellenkérelmében az ítélet helybenhagyását, felperes másodfokú perköltségben marasztalását kérte. Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság a tényállást teljeskörűen feltárta, a feleket megfelelően tájékoztatta bizonyítási kötelezettségeikről, és a felperes keresetének elutasításával érdemben helyes ítéletet hozott. A tisztességtelenség megállapításának a Ptk. két módját ismeri: egyrészt a bíróság mérlegelésére bízta azt, másrészt - kizárva a bírói mérlegelést - törvényi felhatalmazás alapján a Korm. rendelet nevesít tisztességtelennek minősülő feltételeket. A Korm. rendelet 1. § (1) bekezdésében felsorolt ok miatt tisztességtelen feltételek ún. fekete listába tartozó kikötések, a fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről hozott 93/13/EGK tanácsi irányelv (a továbbiakban: irányelv) mellékletét ültetik át. A Korm. rendelet 1. § (1) bekezdése a) pontja szerint a fogyasztói szerződésben tisztességtelennek minősül különösen az a szerződési feltétel, amely a szerződés bármely feltételének értelmezésére a fogyasztóval szerződő felet egyoldalúan jogosítja. A per tárgyát képező szerződéses rendelkezés a szerződés értelmezésével kapcsolatos tartalommal nem bír, a szerződés értelmezése körében sem jogok, sem kötelezettségek szabályozására nem irányul. Az „egyoldalú vagy önkényes értelmezés” azt jelentené, hogy kizárólag maga határozhatná meg, hogy egy szerződéses feltétel kikötést hogyan kell értelmezni és alkalmazni. A vele szerződő félnek mindebbe nem lehetne beleszólása, az erre vonatkozó jogait kizárnák, a szerződéses kikötés értelmezésének jogától megfosztanák. A perbeli esetben azonban nem zárták ki a felperes jogát, és a felperesnek a jogviszony fennállása alatt, a felmondáskor és azt követően is lehetősége volt arra, hogy a tartozása alakulását nyomon kövesse és

annak törlesztését is. A kikötés nem biztosít kizárólagos jogot a részére a szerződés egyetlen rendelkezésének értelmezésére sem, így az a Korm. rendelet 1. § (1) bekezdés a) pontja alapján sem minősíthető tisztességtelennek. Az irányelv mellékletének 1. m) pont első fordulata alapján tisztességtelennek tekinthetők azok a feltételek, amelyek tárgya vagy hatása az, hogy megadják a jogot az eladó vagy szolgáltató számára annak megállapítására, hogy az áruk vagy szolgáltatások megfelelnek-e a szerződésnek. Az e rendelkezést jogharmonizációs céllal implementáló Korm. rendelet 1. § (1) bekezdés b) pontja értelmében tisztességtelen az a szerződési feltétel, amely kizárólagosan a fogyasztóval szerződő felet jogosítja fel annak megállapítására, hogy teljesítése szerződésszerű-e. Álláspontja szerint a felperes általi értelmezés a jogszabálysöveggel ellentétes (BH 2018.146.). Az irányelv mellékletének 1. q) pontja alapján tisztességtelennek tekinthetők azok a feltételek, amelyek tárgya vagy hatása az, hogy kizárják vagy gátolják a fogyasztó jogainak érvényesítését peres eljárás kezdeményezése vonatkozásában, vagy más jogorvoslati lehetőség igénybevételeiben, különösen [...] olyan bizonyítási terhet róva a fogyasztóra, amelyet az alkalmazandó jog értelmében rendesen a másik szerződő félnek kellene viselnie. Az e rendelkezést implementáló Korm. rendelet 1. § (1) bekezdés j) pontja értelmében tisztességtelen az a szerződési feltétel, amely a bizonyítási terhet a fogyasztó hátrányára változtatja meg. Az Európai Unió Bíróságának (EUB) következetes joggyakorlata értelmében a fogyasztó kárára előidézett "jelentős egyenlőtlenséget" a felek megállapodása hiányában irányadó nemzeti szabályok elemzése útján kell értékelni annak megítélése érdekében, hogy a szerződés a hatályos nemzeti jogban szabályozottnál kedvezőtlenebb jogi helyzetbe hozza-e a fogyasztót, és ha igen, akkor mennyiben. A "jelentős egyenlőtlenség" eredhet önmagában abból, hogy kellően súlyos mértékben sérül a fogyasztónak mint szerződéses félnek az alkalmazandó nemzeti rendelkezések szerinti jogi helyzete (C-415/11., C-226/12.). A nemzeti jogban a bizonyítási teher eljárásjogi fogalom, valamely anyagi jogi igény polgári perben történő érvényesítése esetén a jogvita érdemi eldöntése szempontjából releváns tény bizonyíthatatlansága következményére, a bíróság érdemi döntésében kifejezésre jutó hátrányára utaló szabály [Pp. 3. § (3) bekezdés]. Alkalmazásra akkor kerül, ha a bizonyításra kötelezett fél nem tesz eleget e kötelezettségének. A Pp. 164. § (1) bekezdés alapján a per eldöntéséhez szükséges tényeket általában annak a félnek kell bizonyítania, akinek érdekében áll, hogy a bíróság azokat valóban fogadja el. Eszerint a főbizonyítás a kereset vagy a keresettel szembeni védekezés alapjául szolgáló tények fennállására, valóságára, míg az ellenbizonyítás - a főbizonyító fél perbeli ellenfelének a cselekményeként - ugyanezen tények fenn nem állására, valótlanságára vonatkozik. A bizonyítási teher átfordulása azt jelenti, hogy a fő- és az ellenbizonyítás iránya felcserélődik. Ez alapulhat törvényi vélelmen, eljárásjogi rendelkezésen (pl. sajtó-helyreigazítási per) vagy anyagi jogi szabályon [pl. a Ptk. 242. § (1)-(2) bekezdésben szabályozott tartozáselismerés]. A perbeli kikötés esetén egyik sem jön szóba. A szerződési kikötés a bizonyítás kötelezettségét és terhet nem változtatja meg a felperes hátrányára, a főbizonyítás irányát nem cseréli fel. A közjegyzői ügyleti okiratban foglalt kölcsönszerződés a formája, közokirati írásbeli alakja folytán nyújt lehetőséget a közvetlen bírósági végrehajtásra. Az adós a tartozása vitatása esetén végrehajtási - korlátozó vagy megszüntető - per indítására kényszerül, e perben pedig a bizonyítás az általános szabályok szerint terheli. A kikötés a fogyasztó jogait nem érinti, kedvezőtlenebb jogi helyzetbe nem hozza, a bizonyítási terhet nem változtatja meg [Kúria Pfv.VI.20.507/2017/4.; Pfv.VI.20.595/2017/5., Pfv.VI.21.906/2017/9.]. Alaptalan az a felperesi előadás is, amely szerint a felek akarata nem terjedhetett ki a lerovó kölcsönösszegre. A kölcsönszerződésből megállapíthatóan a felek kimondottan svájci frank, azaz deviza alapú szerződést kötöttek és megállapítható abból a kölcsön összege, valamint megállapíthatóak a Hpt. 210. § (2) bekezdésében írt egyéb elemek is. A közjegyzői okirat tartalmából is megállapítható, hogy a közokirat a Közjegyzői tv. 120. § (1) bekezdés a), b), c), e) pontjában foglaltaknak megfelelően készült el. A Vht. felek közötti szerződéskötés idején hatályos rendelkezése értelmében végrehajtási záradékkal látható el a közjegyzői okirat, ha az tartalmazza a szolgáltatásra és ellenszolgáltatásra irányuló vagy egyoldalú

kötelezettségvállalást, a jogosult és a kötelezett nevét, a kötelezettségvállalás tárgyát, mennyiségét (összegét) és jogcímét, valamint a teljesítés módját és határidejét. Ha a kötelezettség feltételnek vagy időpontnak a bekövetkezésétől függ, a végrehajthatósághoz a Vht. korábbi 21. § (2) bekezdése, illetve jelenlegi 23/C. § (2) bekezdése szerint az is szükséges, hogy a feltétel vagy időpont bekövetkezését közokirat tanúsítsa. E szabályok értelmében a közokiratba foglalt kölcsönszerződés, illetve egyoldalú kötelezettségvállalás alapján az adós tartozásának már lejárt részleteire minden további feltétel nélkül, a szerződés felmondása esetén a teljes tartozás összegére pedig akkor van helye végrehajtási záradék kibocsátásának, ha a végrehajtást kérő az adós szerződésszegése miatt szintén közokiratba foglalt jognyilatkozattal felmondta a szerződést. Az, hogy ez utóbbi esetben a szerződésszegés valóban bekövetkezett-e és így az emiatt közölt felmondás jogszerű-e, a végrehajtási záradék kiállítására irányuló kérelem elbírálása során érdemben nem vizsgálható, e vonatkozásban elengedő a végrehajtást kérő egyoldalú nyilatkozata (BH1997.348., BH2002.491., Kúria Pfv.I.21.783/2016/5.). Az adós szerződésszegésének, illetőleg a felmondásnak a tényét, valamint a végrehajtást kérő nyilvántartásai szerint fennálló tartozás aktuális összegét a végrehajtást kérő egyoldalú nyilatkozata alapján rögzítő, a Közjegyzői tv. 111. §-ában szabályozott közjegyzői okirat nem ügyleti okirat, hanem jogi jelentőségű tényeket rögzítő ténytanúsító okirat (közjegyzői tanúsítvány). Az ilyen okirat kiállítását a végrehajtást kérő akkor is kérheti a közjegyzőtől, ha erről az adóssal kötött szerződésben előzetesen külön nem rendelkeztek, illetve az adós előzetesen nem nyilatkozott külön arról, hogy a végrehajtást kérő nyilvántartásában rögzített adatok a tanúsítvány kiállításának alapjául szolgálhatnak. A közjegyzői tanúsítvány kiállítását és a végrehajtási záradék kibocsátását tehát a végrehajtást kérő e szerződési kikötés hiányában is, ugyanilyen módon és tartalommal kérhetné (BH 2018.146).

- [10] A II. rendű, a III. rendű és a IV. rendű alperes fellebbezési ellenkérelmet nem terjesztett elő.
- [11] A fellebbezés az alábbiakra tekintettel megalapozatlan.
- [12] Az elsőfokú bíróság a tényállást helyesen állapította meg, a feltárt tényállásból helyes jogi következtetést vont le.
- [13] A szerződéskötéskor hatályban volt, így alkalmazandó a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (Ptk.) 209. § (1) bekezdése szerint tisztességtelen az általános szerződési feltétel, illetve a fogyasztói szerződésben egyedileg meg nem tárgyalt szerződési feltétel, ha a feleknek a szerződésből eredő jogait és kötelezettségeit a jóhiszeműség és tisztesség követelményének megsértésével egyoldalúan és indokolatlanul a szerződési feltétel támasztójával szerződést kötő fél hátrányára állapítja meg.
A (3) bekezdés szerint külön jogszabály meghatározhatja azokat a feltételeket, amelyek a fogyasztói szerződésben tisztességtelennek minősülnek, vagy amelyeket ellenkező bizonyításáig tisztességtelennek kell tekinteni.
A szerződéskötéskor hatályos (5) bekezdés (később (6) bekezdés) szerint nem minősülhet tisztességtelennek a szerződési feltétel, ha azt jogszabály állapítja meg, vagy jogszabály előírásának megfelelően határozzák meg.
- [14] A Ptk. 209. § (3) bekezdésében említett jogszabály a fogyasztóval kötött szerződésben tisztességtelennek minősülő feltételekről szóló 18/1999. (II.5.) Korm. rendelet (Korm. rendelet). Az 1. § (1) bekezdés szerint tisztességtelennek minősül különösen az a szerződési feltétel, amely a szerződés bármely feltételének értelmezésére a fogyasztóval szerződő felet egyoldalúan jogosítja (a) pont), kizárólagosan a fogyasztóval szerződő felet jogosítja fel annak megállapítására, hogy

teljesítése szerződésszerű-e (b) pont), a bizonyítási terhet a fogyasztó hátrányára változtatja meg (j) pont).

- [15] A Ptk. 209/A. § (2) bekezdése szerint fogyasztói szerződésben az általános szerződési feltételként a szerződés részévé váló, továbbá a fogyasztóval szerződő fél által egyoldalúan, előre meghatározott és egyedileg meg nem tárgyalat tisztességtelen kikötés semmis. A semmisségre csak a fogyasztó érdekében lehet hivatkozni.
- [16] Az adott ügyben a Fővárosi Ítéltábla egyetértett az elsőfokú bíróság kölcsönszerződés I.4. pontja körében kifejtett érveivel.
- [17] A hivatkozott szerződéses rendelkezés nem biztosít kizárólagos, egyoldalú értelmezési jogosultságot az I. rendű alperes számára, így a Korm. rendelet 1. § (1) bekezdés a) pontja szerinti tisztességtelensége nem állapítható meg.
- [18] A Kúria a Korm. rendelet 1. § (1) bekezdésének b) pontjára alapított tisztességtelenséggel összefüggésben a BH2018. 146. számon közzétett határozatában foglalt állást. Ennek lényege szerint az a kikötés tisztességtelen, amely kizárólagosan a fogyasztóval szerződő felet jogosítja fel annak megállapítására, hogy teljesítése szerződésszerű-e. Az elsőfokú bíróság a Korm. rendelet szabályának megfelelő alkalmazásával állapította meg a perbeli kikötés tisztességtelenségének hiányát. A Korm. rendelet hivatkozott rendelkezésének a fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló 93/13/EGK irányelv 3. cikk (3) bekezdése és Mellékletének 1. m) pontja figyelembevételével történő értelmezéséből következően, az a kikötés tisztességtelen, amely a fogyasztóval szerződő felet jogosítja fel arra, hogy maga állapítsa meg a saját teljesítése megfelelőségét. A keresettel támadott szerződéses rendelkezés azonban nem tartalmaz az I. rendű alperest a megjelölt körben megillető egyoldalú jogosítványt, nem érinti (nem vonja el) az I. rendű alperessel szerződő fél - a felperes - kötelmi jogát arra, hogy az I. rendű alperes szolgáltatásának megfelelőségét megítélje és minősítse (Ptk. 283. §), ezért nem minősül tisztességtelennek a Korm. rendelet 1. § (1) bekezdés b) pontja szerint. Ezt támasztják alá az Európai Unió Bírósága C-34/18. sz. ítéletének [72]-[75] pontjai is.
- [19] A Kúria az EBH2018. G.1. számon közzétett gazdasági elvi határozatában rámutatott, az a szerződéses rendelkezés, amely szerint a pénzügyi intézmény a saját nyilvántartásai alapulvételével jogosult a fogyasztói tartozások kimutatására és a szerződő felek az e kimutatás alapján készült közokiratba foglalt ténytanúsítványt tekintik irányadónak, nem minősül a Ptk. 242. §-a szerinti joghatályos tartozáselismerő nyilatkozatnak, ezért a bizonyítási terhet a fogyasztó számára hátrányosan nem változtatja meg és nem korlátozza a fogyasztó jogszabályon alapuló igényérvényesítési lehetőségét sem. Döntésének jogi indokolásában hangsúlyosan hivatkozott a Ptk. 242. §-ában, a hitelintézetekről és pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (rHpt.) 206. §-ában, a bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény (Vht.) 21. §-ában, a közjegyzőkről szóló 1991. évi XLI. (Közjegyzői tv.) törvény 111. § (1) bekezdésében és a Korm. r. 1. § (1) bekezdés i) és j) pontjaiban írtakra.
- [20] Az elvi döntésben írtakat a Fővárosi Ítéltábla a jelen perben is irányadónak tekinti, így a tartozáselismerés joghatása kizárólag már fennálló, összecszerűen meghatározott követelés vonatkozásában tett nyilatkozat esetén érvényesülhet. Ezek a feltételek pedig a szerződés megkötésekor nem álltak fenn.

[21] A perbeli szerződéses kikötés nem volt a felperes részéről joglemondásként értékelhető, nem tartalmaz továbbá a felek szerződésében olyan vélelmet sem, amelynek értelmében a hitelező az igénye alapjául szolgáló, valamely egyébként bizonyítást igénylő tényt egy attól különböző, másik tény bekövetkezésével és igazolásával bizonyíthatná, és így képes lenne elhárítani bizonyítási kötelezettségét a bizonyítást igénylő, döntő tényre nézve. A Ptk. 207. § (4) bekezdése értelmében az igényérvényesítésről, vagy a vitatásról való lemondásnak félreérthetetlennek és határozottnak kell lennie, nincs helye a nyilatkozat kiterjesztő tartalmú értelmezésének (BH1993. 673.).

Amennyiben az I. rendű alperes a felek közti szerződésből eredő követelést a felperessel szemben peres úton kívánja érvényesíteni, a perben a rPp. 164. § (1) bekezdése értelmében őt terheli annak bizonyítása, hogy a szerződés milyen tartalommal jött létre, ennek alapján milyen összeget folyósított a felperes részére, a saját nyilvántartásban rögzített törlesztésekre figyelemmel mekkora a felperessel szemben fennálló követelése. Az I. rendű alperes erre vonatkozó tényállításai - maga a ténytanúsítvány is - nyilvánvalóan a saját nyilvántartásán alapul, vita esetén azonban perben az I. rendű alperesnek be kell mutatnia a nyilvántartása elszámolási elveit, módszereit és adatait, számításait le kell vezetnie. Ha a felperes mindezeket követően is azt állítja, hogy az I. rendű alperesi elszámolás nem felel meg a szerződésben foglaltaknak, illetőleg a közölt számítás hibás, vagy arra hivatkozik, hogy részéről nagyobb összegű teljesítés történt, ellenbizonyítással élhet. Amennyiben pedig a felperes azt állítja, hogy túlfizetése keletkezett és ebből eredően igényt érvényesít az I. rendű alperessel szemben, az I. rendű alperes nyilvántartásában szereplő - a jogvita eldöntése szempontjából releváns, bizonyításra szoruló - tényekkel kapcsolatban a bizonyítási szükséghelyzet jogintézménye bírósági gyakorlatban kimunkált elveinek alkalmazása merülhet fel. A vizsgált kikötés nem befolyásolja a kölcsönszerződésből eredő követelés kapcsán a végrehajtási záradék kiállításának feltételeit, tehát nem érinti a szerződő felek igényérvényesítési, illetve védekezési lehetőségeit, és nem hat ki a végrehajtási záradék alapján indult végrehajtás megszüntetése, illetve korlátozása iránti perekben a bizonyítási kötelezettség alakulására sem.

[22] A Vht. felek közötti szerződéskötés idején hatályos 21. § (1) bekezdése, illetve a jelenleg hatályos 23/C. § (1) bekezdése értelmében végrehajtási záradékkal látható el a közjegyzői okirat, ha az tartalmazza a szolgáltatásra és ellenszolgáltatásra irányuló vagy egyoldalú kötelezettségvállalást, a jogosult és a kötelezett nevét, a kötelezettségvállalás tárgyát, mennyiségét (összegét) és jogcímét, valamint a teljesítés módját és határidejét. Ha a kötelezettség feltételnek vagy időpontnak a bekövetkezésétől függ, a végrehajthatósághoz a Vht. korábbi 21. § (2) bekezdése, illetve jelenlegi 23/C. § (2) bekezdése szerint az is szükséges, hogy a feltétel vagy időpont bekövetkezését közokirat tanúsítsa. E szabályok értelmében a közokiratba foglalt kölcsön- vagy lízingszerződés, illetve egyoldalú kötelezettségvállalás alapján az adós tartozásának már lejárt részleteire minden további feltétel nélkül, a szerződés felmondása esetén, a teljes tartozás összegére pedig akkor van helye végrehajtási záradék kibocsátásának, ha a végrehajtást kérő az adós szerződésszegése miatt szintén közokiratba foglalt jognyilatkozattal felmondta a szerződést. Az, hogy ez utóbbi esetben a szerződésszegés valóban bekövetkezett-e és így az emiatt közölt felmondás jogszerű-e, a végrehajtási záradék kiállítására irányuló kérelem elbírálása során érdemben nem vizsgálható, e vonatkozásban elegendő a végrehajtást kérő egyoldalú nyilatkozata.

Az adós szerződésszegésének, illetőleg a felmondásnak a tényét, valamint a végrehajtást kérő nyilvántartásai szerint fennálló tartozás aktuális összegét a végrehajtást kérő egyoldalú nyilatkozata alapján rögzítő, a Közjegyzői tv. 111. §-ában szabályozott közjegyzői okirat nem ügyleti okirat, hanem jogi jelentőségű tényeket rögzítő ténytanúsító okirat (közjegyzői tanúsítvány). Az ilyen okirat kiállítását a végrehajtást kérő akkor is kérheti a közjegyzőtől, ha erről az adóssal kötött szerződésben előzetesen külön nem rendelkeztek, illetve az adós előzetesen nem nyilatkozott külön arról, hogy a végrehajtást kérő nyilvántartásában rögzített adatok a ténytanúsítvány kiállításának alapjául szolgálhatnak. A közjegyzői ténytanúsítvány kiállítását és a végrehajtási záradék

kibocsátását tehát a végrehajtást kérő e szerződéses kikötés hiányában is ugyanilyen módon és tartalommal kérhetné.

- [23] Ha a végrehajtási záradék kiállítására sor kerül, az adós a tartozását valóban csak a rPp. 369. §-a szerinti végrehajtás megszüntetése, illetve korlátozása iránti perben vitathatta. Ez azonban a végrehajtási záradék és a közjegyzői tanúsítvány jogintézményére vonatkozó, a fentiekben ismertetett szabályokból következik. A peres felek között létrejött kölcsönszerződés e vonatkozásban sem biztosít több jogosultságot az I. rendű alperes részére, illetve nem ró több kötelezettséget a felperes terhére, mint amely az irányadó jogszabályok alapján őt egyébként megilletné, illetőleg terhelné.
- [24] A Kúria a BH2018. 146. számon közzétett döntésében kifejtette, amennyiben a kölcsönszerződés vizsgált kikötésének tartalma mégsem volna egyértelműen megállapítható, a Ptk. 207. § (2) bekezdésében foglalt értelmezési szabály alkalmazása válna szükségessé. Aszerint a vitás tartalmú általános szerződési feltétel - vagy fogyasztói szerződés - tartalmát a fogyasztó számára kedvezőbb értelmezés szerint kell megállapítani. A kölcsönszerződés vitatott szerződéses feltétele a felperes teljesítésével összefüggésben nyilvántartott adatok elfogadására vonatkozik. A per tárgyává tett kikötésnek tehát a Ptk. 207. § (2) bekezdésére figyelemmel sem tulajdonítható olyan tartalom, amely kihatna a felek igényérvényesítési és bizonyítási lehetőségeire, kötelezettségeire.
- [25] A fentieket támasztják alá az Európai Unió Bírósága C-34/18. sz. ítéletének [53]-[59] pontjai is.
- [26] Mindezek alapján a hivatkozott szerződéses rendelkezés nem minősül tisztességtelennek a Korm. rendelet 1. § (1) bekezdés j) pontjai alapján sem.
- [27] A keresettel támadott szerződési feltétel a Ptk. 209. § (1) bekezdése alapján csak akkor lehet tisztességtelen, ha a szerződésből eredő jogokat és kötelezettségeket a fogyasztóval szerződő fél a jóhiszeműség és tisztesség követelményének megsértésével egyoldalúan és indokolatlanul a szerződési feltétel támasztójával szerződést kötő fél hátrányára állapítja meg. Az EUB C-415/11. számú ítéletének [76] pontja értelmében ez az eset akkor áll fenn, ha az a hatályos nemzeti jogban szabályozottnál kedvezőtlenebb jogi helyzetbe hozza a fogyasztót. A támadott kikötés a fentebb és a EBH2018.G.1. számon közzétett gazdasági elvi határozatban kifejtettek tekintetével nem alkalmas a tisztességtelenség megállapításához szükséges mértékű egyenlőtlenség előidézésére, ugyanis a hivatkozott Közjegyzői tv., rHpt., Ptk. szabályai alapján a felperes a támadott szerződéses feltétel hiányában is ugyanolyan helyzetben lenne, mint akkor, ha a kikötést a szerződés tartalmazza.
- [28] Mindezekre figyelemmel az elsőfokú bíróság a Ptk. 209. § (1) bekezdésének, illetve a Korm. rendelet 1. § (1) bekezdés a) b) és j) pontjának helyes alkalmazásával állapította meg, hogy a perbeli kölcsönszerződés I.4. pontjába foglalt általános szerződési feltétel nem minősül tisztességtelennek.
- [29] A Fővárosi Ítéltábla a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján kötelezte az eredménytelenül fellebbező felperest az I. rendű alperes 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés a) pontja, (5)-(6) bekezdése és 4/A. §-a alkalmazásával megállapított, a kifejtett jogi képviselői tevékenységgel arányos ügyvédi munkadíjból álló másodfokú perköltsége megfizetésére. Az eredménytelenül fellebbező felperes által meg nem fizetett fellebbezési illetéket a Pp. 78. § (1) bekezdése és a hatályban volt, jelen ügyben alkalmazandó 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 14. §-a alapján az állam viseli.

Budapest, 2020. június 23.

dr. Rutkai Éva s.k.
a tanács elnöke

. Kolozs Balázs s.k.
előadó bíró

dr. Molnár József s.k.
bíró